

Szczegółowe warunki szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych

Opracowała Dorota Bučar

Stare Pole, wrzesień 2019 r.

Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych:

- a) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, jelenie, daniela i sarny;
- b) przy wykonywaniu polowania;

Szacowania powyższych szkód i ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

- a) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego,
- b) przedstawiciela dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego,
- c) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone w uprawach, płodach rolnych i zwierzętach hodowlanych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną: łosie, żubry, wilki, rysie, bobry. Za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną odszkodowanie wypłaca:

- a) szkody wyrządzone na obszarach obwodów łowieckich leśnych – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa,
- b) za szkody wyrządzone na obszarach obwodów łowieckich polnych i obszarach nie wchodzących w skład obwodów łowieckich – Zarząd Województwa ze środków budżetu państwa.

Szacowania powyższych szkód i ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

- a) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego,
- b) przedstawiciela Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
- c) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Niestawiennictwo przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego i/lub właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód.

Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczeniu gruntów przed szkodami wyrządzonymi w uprawach i płodach rolnych przez dziki, jelenie, daniela i sarny oraz szkody powstałe przy wykonywaniu polowania.

Odszkodowanie nie przysługuje:

- a) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- b) posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- c) posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- d) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- e) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
- f) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych;
- g) za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez dziki, jelenie, daniela i sarny oraz szkody powstałe przy wykonywaniu polowania powstałe na nieruchomościach, w odniesieniu do których właściciel lub użytkownik wieczysty złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania:
 - do dnia następującego po dniu, w którym oświadczenie o zakazie wykonywania polowania zostało cofnięte;
 - do dnia, w którym organ właściwy do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo minister właściwy do spraw środowiska lub dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego dowiedział się o wygaśnięciu zakazu wykonywania polowania;
 - do dnia zawiadomienia o cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania organu właściwego do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo ministra właściwego do spraw środowiska;

Szczegółowe warunki szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r.

Zgłoszenie szkody łowieckiej

Właściciel albo posiadacz gruntu rolnego, na którym powstała szkoda łowiecka (poszkodowany) zgłasza ją, składając w postaci papierowej albo elektronicznej wniosek o szacowanie szkód łowieckich:

- w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia;
- w przypadku szkody wyrządzonej przez dziki na łąkach i pastwiskach:
 - a) poza okresem wegetacyjnym – w terminie umożliwiającym szacowanie szkody przed doprowadzeniem uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego przed rozpoczęciem wegetacji;
 - b) w okresie wegetacyjnym – w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia.

Wniosek o szacowanie szkód i ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel lub posiadacz gruntów rolnych składa do dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego. Wniosek powinien zawierać:

- a) imię i nazwisko albo nazwę poszkodowanego;
- b) adres, siedziba oraz numer telefonu właściciela lub posiadacza gruntu rolnego;
- c) wskazanie miejsca wystąpienia szkody;
- d) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego;

Wyznaczenie terminu oględzin

Oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania przez dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego wniosku o szacowanie szkód.

Szkody wyrządzone przez dziki, jelenie, daniela i sarny

Dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia poszkodowanego oraz przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego pisemnie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub przez krótkie wiadomości tekstowe (SMS).

Szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łosie), żubry, wilki, rysie, bobry

Zarząd województwa albo Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe zawiadamia poszkodowanego o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego pisemnie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub przez SMS.

O terminie dokonania oględzin, dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania wniosku o szacowanie szkód łowieckich.

SZACOWANIE SZKODY

Szacowanie szkody składa się:

- a) oględzin,
- b) szacowania ostatecznego.

W przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.

• Oględziny szkody łowieckiej

Podczas oględzin ustala się:

- **sprawcę szkody** - gatunek zwierzęcy, która wyrządziła szkodę łowiecką, ustala się na podstawie charakterystycznych śladów żerowania lub pozostawionych tropów, lub odchodów.
- **rodzaj, stan i jakość uprawy lub płodu rolnego**

Rodzaj uprawy lub płodu rolnego ustala się przez weryfikację informacji zawartych we wniosku o szacowanie szkód łowieckich ze stanem faktycznym na gruncie.

Stan uprawy ustala się w 5-stopniowej skali, rosnąco od 1 do 5, gdzie 1 to stan bardzo zły, 2 - stan zły, 3 – stan średni, 4 – stan dobry a 5 – stan bardzo dobry. Uzasadniając ocenę stanu uprawy, bierze się pod uwagę wykonanie zabiegów agrotechnicznych oraz anomalie rozwojowe spowodowane przez czynniki niezależne od poszkodowanego, w szczególności warunki atmosferyczne.

Jakość uprawy ustala się w 5-stopniowej skali, rosnąco od 1 do 5, gdzie 1 to jakość bardzo zła, 2 to jakość zła, 3 – jakość średnia, 4 – jakość dobra a 5 to jakość bardzo dobra. Uzasadniając ocenę jakości uprawy, bierze się pod uwagę potencjalne możliwości plonowania ustalone na podstawie danej fazy rozwoju roślin oraz z uwzględnieniem warunków środowiskowych i klimatycznych w danym sezonie wegetacyjnym.

Jakość płodu rolnego ustala się w 5-stopniowej skali, rosnąco od 1 do 5, gdzie 1 – to jakość bardzo zła, 2 – jakość zła, 3 – jakość średnia, 4 – jakość dobra a 5 – jakość bardzo dobra. Uzasadniając ocenę jakości uprawy, bierze się pod uwagę jego cechy zewnętrzne, w szczególności wielkość, barwę, kształt i zapach oraz stan fitosanitarny, w tym występowanie śladów żerowania szkodników owadzych.

- **obszar całej uprawy**

Ustalenie obszaru całej uprawy odbywa się:

- a) przez jej pomiar taśmą mierniczą, kołem pomiarowym, dalmierzem nitkowym lub dalmierzem laserowym;
- b) na podstawie danych dotyczących pola powierzchni działki ewidencyjnej zawartych w ewidencji gruntów i budynków;
- c) przy użyciu odbiorników Globalnych Systemów Nawigacji Satelitarnej (GNSS);
- d) przy wykorzystaniu danych zawartych w systemach informacji przestrzennej (GIS);
- e) na podstawie zdjęć wykonanych z bezzałogowych statków powietrznych (dronów).

- **obszar uszkodzonej uprawy**

Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona, ustala się orientacyjnie na podstawie wizji lokalnej. Obszar uprawy, która została uszkodzona, ustala się przez pomiar uszkodzonych części uprawy, a następnie wyliczenie sumy ich powierzchni. Do wykonania pomiarów i szkiców, o których mowa w art. 46 a, ust.4, pkt 4 i art. 46 c, ust. 5, pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1995r – Prawo Łowieckie wykorzystuje się metody:

- a) pomiar taśmą mierniczą, kołem pomiarowym, dalmierzem nitkowym lub dalmierzem laserowym;
- b) pomiar przy użyciu odbiorników globalnych systemów nawigacji satelitarnej (GNSS);
- c) pomiar przy wykorzystaniu danych zawartych w systemach informacji przestrzennej (GIS);
- d) na podstawie zdjęć wykonanych z bezzałogowych statków powietrznych (dronów).

- **procent zniszczenia uprawy**

Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze ustala się orientacyjnie na podstawie wizji lokalnej. Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze stanowi uśredniony ze wszystkich uszkodzonych części uprawy iloraz liczby roślin uszkodzonych oraz faktycznej obsady roślin ustalonej na podstawie wartości średniej z prób przeprowadzonych w nieuszkodzonej części uprawy. W przypadku upraw roślin o rzadkiej obsadzie można zastosować metodę prób rzędowych (np. uprawa ziemniaka).

- **masę uszkodzonego płodu rolnego**

Szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego ustala się, mnożąc zmierzoną objętość sterty, stogu lub kopca, w których płód rolny został złożony, przez wynik próbnego pomiaru płodu rolnego z 0,2 m³ pobranego z trzech różnych części sterty, stogu lub kopca, w których nie występują uszkodzenia od zwierzyny.

Szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego ustala się, mnożąc zmierzoną objętość ubytku w stercie, stogu lub kopcu, w których płód rolny został złożony, przez wynik próbnego pomiaru masy płodu rolnego (0,2 m³ płodu rolnego pobranego z nie uszkodzonych części).

Sporządzenie protokołu

Niezwłocznie po zakończeniu oględzin dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego sporządza protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:

- a) imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach,
- b) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin,
- c) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin: gatunek zwierzyny która wyrządziła szkodę, rodzaj, stan i jakość uprawy, obszar całej uprawy, szacunkowy obszar uprawy, która została zniszczona, szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze,
- d) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy – najlepiej nanieść szkic na kopię/wydruk mapy ewidencji gruntów,

e) czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

Członkowie zespołu mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach. Nie należy unikać podpisania protokołu. W przypadku odmiennej opinii, należy ją nanieść na protokół, używając rzeczowego języka i jednoznacznych opisów. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu.

- **Szacowanie ostateczne**

Szacowania ostatecznego dokonuje się najpóźniej w dzień sprzętu, przed dokonaniem sprzętu uszkodzonej uprawy, a w przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.

Termin planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy

O terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy właściciel albo posiadacz gruntów rolnych jest obowiązany powiadomić dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego, w formie pisemnej, w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem uprawy.

O terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania powiadomienia o terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy.

Podczas szacowania ostatecznego ustala się:

- **sprawcę szkody** - gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę łowiecką, ustala się na podstawie charakterystycznych śladów żerowania lub pozostawionych tropów, lub odchodów.
- **rodzaj, stan i jakość uprawy lub płodu rolnego**
Rodzaj uprawy lub płodu rolnego ustala się przez weryfikację informacji zawartych we wniosku o szacowanie szkód łowieckich ze stanem faktycznym na gruncie.
- **stan uprawy** ustala się w 5-stopniowej skali, rosnąco od 1 do 5, gdzie 1 to stan bardzo zły, 2 - stan zły, 3 – stan średni, 4 – stan dobry a 5 – stan bardzo dobry. Uzasadniając ocenę stanu uprawy, bierze się pod uwagę wykonanie zabiegów agrotechnicznych oraz anomalie rozwojowe spowodowane przez czynniki niezależne od poszkodowanego, w szczególności warunki atmosferyczne.
- **jakość uprawy** ustala się w 5-stopniowej skali, rosnąco od 1 do 5, gdzie 1 to jakość bardzo zła, 2 to jakość zła, 3 – jakość średnia, 4 – jakość dobra a 5 to jakość bardzo dobra. Uzasadniając ocenę jakości uprawy, bierze się pod uwagę potencjalne możliwości plonowania ustalone na podstawie danej fazy rozwoju roślin oraz z uwzględnieniem warunków środowiskowych i klimatycznych w danym sezonie wegetacyjnym.
- **jakość płodu rolnego** ustala się w 5-stopniowej skali, rosnąco od 1 do 5, gdzie 1 – to jakość bardzo zła, 2 – jakość zła, 3 – jakość średnia, 4 – jakość dobra a 5 – jakość bardzo dobra. Uzasadniając ocenę jakości uprawy, bierze się pod uwagę jego cechy zewnętrzne, w szczególności wielkość, barwę, kształt i zapach oraz stan fitosanitarny, w tym występowanie śladów żerowania szkodników owadzych.
- **obszar całej uprawy**
Ustalenie obszaru całej uprawy odbywa się:
 - a) przez jej pomiar taśmą mierniczą, kołem pomiarowym, dalmierzem nitkowym lub dalmierzem laserowym;
 - b) na podstawie danych dotyczących pola powierzchni działki ewidencyjnej zawartych w ewidencji gruntów i budynków;
 - c) przy użyciu odbiorników globalnych systemów nawigacji satelitarnej (GNSS);
 - d) przy wykorzystaniu danych zawartych w systemach informacji przestrzennej (GIS);
 - e) na podstawie zdjęć wykonanych z bezzałogowych statków powietrznych (dronów).
- **obszar uszkodzonej uprawy**
Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona, ustala się orientacyjnie na podstawie wizji lokalnej. Obszar uprawy, która została uszkodzona ustala się przez pomiar uszkodzonych części uprawy, a następnie wyliczenie sumy ich pól powierzchni. Do wykonania pomiarów i szkiców, o których mo-

wa w art. 46 a, ust. 4, pkt 4 i art. 46 c, ust. 5, pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo Łowieckie wykorzystuje się metody:

- a) pomiar taśmą mierniczą, kołem pomiarowym, dalmierzem nitkowym lub dalmierzem laserowym;
- b) przy użyciu odbiorników Globalnych Systemów Nawigacji Satelitarnej (GNSS);
- c) przy wykorzystaniu danych zawartych w systemach informacji przestrzennej (GIS);
- d) na podstawie zdjęć wykonanych z bezzałogowych statków powietrznych (dronów).

- **procent zniszczenia uprawy**

Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze ustala się orientacyjnie na podstawie wizji lokalnej. Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze stanowi uśredniony ze wszystkich uszkodzonych części uprawy iloraz liczby roślin uszkodzonych oraz faktycznej obsady roślin ustalonej na podstawie wartości średniej z prób przeprowadzonych w nieuszkodzonej części uprawy. W przypadku upraw roślin o rzadkiej obsadzie można zastosować metodę prób rzędowych (np. uprawa ziemniaka).

- **masę uszkodzonego płodu rolnego**

Szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego ustala się, mnożąc zmierzoną objętość sterty, stogu lub kopca, w których płód rolny został złożony, przez wynik próbnego pomiaru płodu rolnego z 0,2 m³ pobranego z trzech różnych części sterty, stogu lub kopca, w których nie występują uszkodzenia od zwierzyny.

Szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego ustala się, mnożąc zmierzoną objętość ubytku w stercie, stogu lub kopcu, w których płód rolny został złożony, przez wynik próbnego pomiaru masy płodu rolnego (0,2 m³ płodu rolnego pobranego z nie uszkodzonych części).

- **plon z 1 ha**

Plon z 1 ha ustala się na podstawie polowych prób wydajności przeprowadzonych w nieuszkodzonych częściach uprawy. Jeżeli nie można określić plonowania na podstawie polowych prób wydajności, plon z 1 ha ustala się na podstawie średniej wartości plonowania z regionu powstania szkody w oparciu o dane uzyskane w wojewódzkim ośrodku doradztwa rolniczego lub jednostce naukowej prowadzącej badania w tym zakresie, z uwzględnieniem stanu i jakości uprawy.

- **wysokość odszkodowania za szkody w uprawach**

Wysokość odszkodowania za szkody w uprawach ustala się, mnożąc obszar uprawy, która została uszkodzona, przez procent jej zniszczenia (powierzchnia zredukowana). Ustaloną powierzchnię zredukowaną mnoży się przez plon z 1 ha (rozmiar szkody). Tak ustalony rozmiar szkody mnoży się przez wartość danego płodu rolnego wyrażoną przez jego cenę skupu w regionie powstania szkody, a jeżeli skup nie jest prowadzony – przez wartość wyrażoną przez jego cenę rynkową z dnia szacowania ostatecznego szkody w regionie jej powstania.

Wartość plonu z użytków, które nie występują w obrocie rynkowym w regionie powstania szkody ustala się na podstawie współczynników do przeliczenia plonu na jednostki zbożowe – zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska oraz średniej ceny pszenicy konsumpcyjnej opublikowanej dla tygodnia poprzedzającego tydzień, w którym dokonano szacowania ostatecznego, na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego dla spraw rynków rolnych, w biuletynie informacyjnym „Rynek zbóż” Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, dla makroregionu, w którym znajduje się region powstania szkody.

Wysokość odszkodowania pomniejsza się odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania, które ustala się indywidualnie dla każdej uprawy z uwzględnieniem niezbędnych nakładów, jakie poszkodowany musiałby ponieść na zebranie, transport i przechowywanie plonu objętego odszkodowaniem.

Ustalenie wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach

Wysokość odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach ustala się na podstawie wartości rynkowej utraconego plonu, odpowiednio siana lub masy zielonej, w danym sezonie wegetacyjnym. Odszkodowanie obejmuje także koszty doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego: koszty te wylicza się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion niezbędnych do wysiania.

Wysokość odszkodowania pomniejsza się odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania, które ustala się indywidualnie dla każdej uprawy z uwzględnieniem niezbędnych na-

kładów, jakie poszkodowany musiałby ponieść na zebranie, transport i przechowywanie plonu objętego odszkodowaniem.

Ustalenie wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone w płodach rolnych

Wysokość odszkodowania za szkody w płodach rolnych ustala się, mnożąc szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego przez jego cenę skupu w regionie powstania szkody, a jeżeli skup nie jest prowadzony – przez wartość wyrażoną przez jego cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody w regionie jej powstania, z uwzględnieniem stanu i jakości płodu rolnego.

Wartość płodów rolnych, które nie występują w obrocie rynkowym w regionie powstania szkody, ustala się na podstawie wartości odtworzeniowej, którą określa się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion lub sadzonek niezbędnych do wysiania lub posadzenia.

Ustalenie wysokości odszkodowania za szkody ostateczne w uprawach rolnych

Przy szacowaniu ostatecznym szkody w uprawach wymagających zaorania odszkodowanie ustala się, jeżeli szkoda powstała w okresie:

- a) do dnia 30 kwietnia – w wysokości 30%.
- b) od dnia 1 maja do dnia 25 maja – w wysokości 50%,
- c) po dniu 25 maja – w wysokości 85%.

Kwotę obliczamy, mnożąc obszar uprawy, która została uszkodzona, przez procent jej zniszczenia (powierzchnia zredukowana). Ustaloną powierzchnię zredukowaną mnoży się przez plon z 1 ha (rozmiar szkody). Tak ustalony rozmiar szkody mnoży się przez wartość danego płodu rolnego wyrażoną przez jego cenę skupu w regionie powstania szkody, a jeżeli skup nie jest prowadzony – przez wartość wyrażoną przez jego cenę rynkową z dnia szacowania ostatecznego szkody w regionie jej powstania. Z zastrzeżeniem, że plon za 1 ha przyjmuje się średni plon obliczony dla danego województwa na podstawie danych zawartych w trzech rocznikach statystycznych „Wyniki produkcji roślinnej” ostatnio opublikowanych na stronie podmiotowej Głównego Urzędu Statystycznego.

Sporządzenie protokołu szacowania ostatecznego

Niezwłocznie po zakończeniu oględzin dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego sporządza protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:

- a) imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach;
- b) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
- c) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin: gatunek zwierzyny która wyrządziła szkodę, rodzaj, stan i jakość uprawy, obszar całej uprawy, szacunkowy obszar uprawy, która została zniszczona, szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze, plon z 1 ha oraz wysokość odszkodowania;
- d) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy – najlepiej nanieść szkic na kopię/wydruk mapy ewidencji gruntów
- e) czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

Członkowie zespołu mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach. Nie należy unikać podpisania protokołu. W przypadku odmiennej opinii, należy ją nanieść na protokół, używając rzeczowego języka i jednoznacznych opisów. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu.

Wypłata odszkodowania

Wypłaty odszkodowania dokonuje się w ciągu 30 dni od dnia sporządzenia protokołu szacowania ostatecznego, co do którego nie wniesiono odwołania, przelewem na rachunek bankowy wskazany przez poszkodowanego albo w gotówce za pokwitowaniem.

Odwołanie od wysokości naliczonej szkody

Właścicielowi albo posiadaczowi gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda oraz dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego przysługuje odwołanie do nadleśniczego Państwowego Gospodar-

stwa Leśnego Lasy Państwowe właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody. Odwołanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu oględzin lub protokołu szacowania ostatecznego.

W przypadku złożenia odwołania (zgodnie z art. 46 d, ust.1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo Łowieckie)

W celu rozpatrzenia odwołania nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe dokonuje odpowiednio oględzin lub szacowania ostatecznego. Oględzin lub szacowania ostatecznego dokonuje nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód lub jego przedstawiciel. Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe albo dyrektor Regionalnej Dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe zawiadamia przed upływem 3 dni od dnia otrzymania odwołania :

- a) poszkodowanego;
- b) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego;
- c) przedstawiciela dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego;
- d) przedstawiciela izby rolniczej, jeżeli został złożony wniosek o jego udział w oględzinach lub szacowaniu ostatecznym – pisemnie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub przez SMS.

Niestawiennictwo wymienionych powyżej osób, nie wstrzymuje dokonania oględzin lub szacowania ostatecznego. Oględziny lub szacowanie ostateczne dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania.

Sporządzenie protokołu po oględzinach lub szacowaniu ostatecznym

Nzwłocznie po zakończeniu oględzin nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe sporządza protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:

- a) imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach;
- b) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
- c) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin: gatunek zwierzyny która wyrządziła szkodę, rodzaj, stan i jakość uprawy, obszar całej uprawy, szacunkowy obszar uprawy, która została zniszczona, szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze, plon z 1 ha;
- d) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy – najlepiej nanieść szkic na kopię/wydruk mapy ewidencji gruntów
- e) czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

W przypadku gdy został złożony wniosek o uczestnictwo w zespole szacującym przedstawiciela Izby Rolniczej właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody i przedstawiciel był obecny, dołącza się do protokołu opinię przedstawiciela Izby Rolniczej na temat oszacowania szkody. Opinia ta nie jest wiążąca. Członkowie zespołu mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach. Nie należy unikać podpisania protokołu. W przypadku odmiennej opinii należy ją nanieść na protokół używając rzeczowego języka i jednoznacznych opisów. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu.

Wydanie decyzji o wysokości odszkodowania

Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód ustala wysokość odszkodowania w drodze decyzji, biorąc w szczególności pod uwagę ustalenia zawarte w protokołach oględzin, szacowań ostatecznych i szacowania w trybie odwołania (art. 46 d). Decyzja wydawana jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołów i jest ostateczna.

Wyplata odszkodowania

Wyplata odszkodowania następuje ze środków dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego, nie później niż w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

Wniesienie powództwa do sądu

Właściciel albo posiadacz gruntów rolnych, na których zostały wyrządzone szkody a także dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego niezadowolony z decyzji nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa

Leśnego Lasy Państwowe, może, w terminie trzech miesięcy od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

Opracowano w oparciu o:

- *Ustawę z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie z późniejszymi zmianami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2033, z 2019 r. poz. 125, 730, 897)*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych*

Protokół oględzin

Nr..... z dnia.....

Dane lokalizacyjne

Województwo:.....

Powiat:

Obwód łowiecki nr..... dzierżawca/zarządca obwodu łowieckiego*

Gmina: Miejscowość:.....

Miejsce wystąpienia szkody (nr działki ewidencyjnej):

Poszkodowany:

Imię i nazwisko/nazwa:.....

Miejsce zameldowania/siedziba:.....

Data zgłoszenia szkody:.....

OGLEDZINY

Dnia:..... zespół składający się z:

1) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego:

.....

2) przedstawiciela dzierżawcy/ zarządcy obwodu łowieckiego*:

.....

3) poszkodowanego:

.....

Przeprowadził oględziny i stwierdził, co następuje:

1) Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę**:

.....

2) Rodzaj uprawy:

.....

3) Stan i jakość uprawy wraz z uzasadnieniem oceny stanu i jakości uprawy:

.....

.....

.....

.....

4) Obszar całej uprawy (ha):

.....

5) Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona (ha):

.....

6) Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%)

.....

Informacja o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach:

.....
.....

Treść zastrzeżeń:.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(data i podpis poszkodowanego)

.....

(data i podpis dzierżawcy/ zarządcy obwodu łowieckiego)

.....

(data i podpis przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego)

.....

Załączniki:

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy

- mapka ewidencyjna – kopia

-

-

-

* *niewłaściwe skreślić*

** *nie dotyczy, gdy szkoda została wyrządzona przy wykonywaniu polowania*

Protokół oględzin w przypadku szkody łowieckiej, za którą odpowiada Skarb Państwa

Nr..... z dnia.....

Dane lokalizacyjne

Województwo:

.....

Powiat:

.....

Obwód łowiecki leśny nr/ obwód łowiecki polny nr...../ poza obwodem łowieckim*

Gmina: Miejscowość:

Miejsce wystąpienia szkody (nr działki ewidencyjnej):

.....

Poszkodowany

Imię i nazwisko/nazwa*:

Miejsce zamieszkania/siedziba*:

Data zgłoszenia szkody:

OGŁĘDZINY

Dnia:

Przedstawiciele zarządu województwa/ Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe*

(szacujący):.....

Przy udziale poszkodowanego/bez udziału poszkodowanego*

.....

Przeprowadzili oględziny i stwierdzili, co następuje:

1) Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę:

.....

2) Rodzaj uprawy:

.....

3) Stan i jakość uprawy wraz uzasadnieniem oceny stanu i jakości uprawy:

.....

4) Obszar całej uprawy (ha):

.....

5) Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona (ha):

.....

6) Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%)

.....

Informacja o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach:

.....

Treść zastrzeżeń:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(Data i podpis poszkodowanego)

.....

(Data i podpis szacujących)

Załączniki:

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy,

-

-

-

* *niewłaściwe skreślić*

**Protokół oględzin przeprowadzonych w wyniku wniesienia odwołania,
o którym mowa w art. 46 d, ust.1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo Łowieckie**

Nr z dnia.....

Dane lokalizacyjne

Województwo:

.....

Powiat:

Obwód łowiecki nr – dzierżawca/ zarządca obwodu łowieckiego*

Gmina: Miejscowość:

Miejsce wystąpienia szkody (nr działki ewidencyjnej):

.....

Poszkodowany:

Imię i nazwisko/nazwa:

.....

Miejsce zamieszkania/siedziba*:

.....

OGLEDZINY USZKODZONEJ UPRAWY

Dnia

Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe/ przedstawiciel nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe/ dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe/przedstawiciel dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe* (szacujący):

.....

Przy udziale*:

- poszkodowanego:

.....

- przedstawiciela dzierżawcy/zarządcy obwodu łowieckiego*

.....

- przedstawiciela izby rolniczej:

.....

- przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego:

.....

Przeprowadził oględziny i stwierdził, co następuje:

1) Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę**

.....

2) Rodzaj uprawy:

.....

3) Stan i jakość uprawy wraz z uzasadnieniem oceny stanu i jakości uprawy:

.....
.....
.....
.....

4) Obszar całej uprawy (ha):

.....
.....

5) Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona (ha):

.....
.....

6) Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%):

.....
.....

Informacja o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach:

.....

Treść zastrzeżeń:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

(data i podpis poszkodowanego)

.....

(data i podpis szacującego)

.....

(data i podpis dzierżawcy/zarządcy obwodu łowieckiego*

.....

(data i podpis przedstawiciela Izby Rolniczej)

.....

Załączniki:

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy.

-

-

-

* niewłaściwe skreślić

** nie dotyczy, gdy szkoda wyrządzona została przy wykonywaniu polowania

Protokół szacowania ostatecznego

Nr z dnia

Dane lokalizacyjne

Województwo:

.....

Powiat:

.....

Obwód łowiecki nr - dzierżawca/zarządca obwodu łowieckiego*

.....

Gmina: miejscowość:

Miejsce wystąpienia szkody (nr działki ewidencyjnej):

.....

.....

Poszkodowany

Imię i nazwisko/nazwa*:

.....

Miejsce zamieszkania/siedziba*:

.....

Data zgłoszenia szkody:

.....

SZACOWANIE OSTATECZNE

Dnia:

Zespół składający się z:

1) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego:

.....

2) poszkodowanego:

.....

3) przedstawiciela dzierżawcy/zarządcy obwodu łowieckiego*:

.....

Przeprowadził szacowanie ostateczne i stwierdził, co następuje:

1) Data zgłoszenia sprzętu uszkodzonej uprawy na dzień

.....

2) Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę**

.....

3) Rodzaj uprawy/płodu rolnego*:

.....

4) Stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego wraz z uzasadnieniem oceny stanu i jakości uprawy/ płodu rolnego*

.....

.....

-
.....
.....
.....
.....
.....
- 5) Obszar całej uprawy (ha) szacunkowa masa zgromadzonego płodu rolnego (dt)*
.....
.....
 - 6) Obszar uprawy, która została uszkodzona (ha)/szacunkowa masa uszkodzonego płodu rolnego (dt)*
.....
.....
 - 7) Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%)
:.....
.....
 - 8) Powierzchnia zredukowana (pozycja 6 x 7)/ha:
.....
.....
 - 9) Plon (dt)z 1 ha:
.....
.....
 - 10) Rozmiar szkody (pozycja 8 x 9):
.....
.....
 - 11) Cena rynkowa/skupu/przeliczona w oparciu o przeliczniki jednostek zbożowych* za 1 dt plonu:
.....
.....
Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł):
.....
.....
 - 12) Wysokość odszkodowania do wypłaty:
 - a) Za szkody w uprawach rolniczych (pozycja 10 x 11-12):
.....
 - b) Za szkody w płodach rolnych (pozycja 6 x 11):
.....
 - 13) Sposób doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego***
.....
.....
 - 14) Koszt doprowadzenia uszkodzonego 1 ha łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego***
.....
.....
 - 15) Koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego (pozycja 6 x 15)***:
.....
.....
 - 16) Wysokość odszkodowania do wypłaty za szkody wyrządzone przez dziki na***:
 - a) łące (pozycja 10 x 11 – 12 +16)
.....
 - b) pastwisku* (pozycja 10 x 11 + 16)
.....

Informacja o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach:
.....

Treść zastrzeżeń:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(data i podpis poszkodowanego)

.....

(data i podpis dzierżawcy/zarządcy obwodu łowieckiego*)

.....

(data i podpis przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego)

Odszkodowanie w kwocie:

Słownie złotych:

1) Otrzymałem dnia:

.....

2) Proszę przelać na konto*

.....

.....

Podpis poszkodowanego

Załączniki:

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;

-

-

-

* *niewłaściwe skreślić*

** *nie dotyczy, gdy szkoda powstała przy wykonywaniu polowania*

*** *wypełnić w przypadku szkud na łąkach lub pastwiskach; w pozycji 13 wpisać nie dotyczy*

**Protokół szacowania ostatecznego w przypadku szkody łowieckiej,
za którą odpowiada Skarb Państwa**

nr..... z dnia

Dane lokalizacyjne:

Województwo:

.....

Powiat:

Obwód łowiecki leśny nr /obwód łowiecki polny nr...../
poza obwodem łowieckim*

Gmina: Miejscowość.....

Miejsce wystąpienia szkody (nr działki ewidencyjnej):

Poszkodowany

Imię i nazwisko/nazwa*:

.....

Miejsce zamieszkania/siedziba*:

.....

Data zgłoszenia szkody:

.....

SZACOWANIE OSTATECZNE

Dnia:

Przedstawiciele zarządu województwa/ Państwowego Gospodarstwa Leśnego lasy Państwowe* (szacujący)

.....

.....

.....

Przy udziale poszkodowanego/bez udziału poszkodowanego

.....

Przeprowadzili szacowanie ostateczne i stwierdzili, co następuję:

- 1) Data zgłoszenia terminu zbioru plonu na dzień:.....
- 2) Gatunek zwierzyny, który wyrządził szkodę:
- 3) Rodzaj uprawy/płodu rolnego*:
- 4) Stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego* wraz z uzasadnieniem oceny stanu i jakości uprawy/ płodu rolnego*:

.....

.....

.....

.....

.....

-
-
- 5) Obszar całej uprawy (ha)/szacunkowa masa zgromadzonego płodu rolnego (dt)*

- 6) Obszar uprawy, która została uszkodzona (ha)/ szacunkowa masa uszkodzonego płodu rolnego (dt)*:

- 7) Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%):

- 8) Powierzchnia zredukowana (pozycja 6 x 7) (ha):

- 9) Plon (dt) z 1 ha:

- 10) Rozmiar szkody (pozycja 8 x 9):

- 11) Cena rynkowa/cena skupu/cena przeliczona w oparciu o przeliczniki jednostek zbożowych* za 1 dt plonu:

- 12) Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania(zł):

- 13) Wysokość odszkodowania do wypłaty:
 a) Za szkody w uprawach rolnych (pozycja 10 x 11 – 12)*:

 b) Za szkody w płodach rolnych (pozycja 6 x 11)*:

- 14) Sposób doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego**:

- 15) Koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego (pozycja 6 x 15)**:

- 16) Koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego :

- 17) Wysokość odszkodowania do wypłaty za szkody wyrządzone przez dziki na**:
 a) łące* (pozycja 10 x 11 – 12 + 16):

 b) pastwisku* (pozycja 10 x 11 + 16):

Informacja o braku zastrzeżeń albo wniesionych zastrzeżeniach:

.....

Treść zastrzeżeń:

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(data i podpis poszkodowanego)

.....
.....
.....

(data i podpisy szacujących)

Odszkodowanie w kwocie: Słownie złotych:

.....
.....

1) Otrzymałem dnia*

.....
.....

2) Przełać na konto*

.....
.....
.....

.....

(podpis poszkodowanego)

Załączniki:

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy,

-
-
-

**niewłaściwe skreślić*

***wypełnić w przypadku szkód na łąkach lub pastwiskach*

**Protokół szacowania ostatecznego przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania o którym
mowa w art. 46d ust.1 ustawy z dnia 13 października 1995r Prawo łowieckie**

Nr **z dnia**

Dane lokalizacyjne

Województwo:

.....

Powiat:

.....

Obwód łowiecki nr – dzierżawca/zarządca obwodu łowieckiego*:

.....

Gmina: Miejscowość:

Miejsce wystąpienia szkody (nr działki ewidencyjnej):

.....

.....

Poszkodowany

Imię i nazwisko/nazwa*:

.....

Miejsce zamieszkania/siedziba*:

.....

SZACOWANIE OSTATECZNE:

Dnia: Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe/
przedstawiciel nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe/ dyrektor regionalnej dyrekcji
Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe/ przedstawiciel dyrektora regionalne dyrekcji Państwowego
Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe* (szacujący):

.....

.....

Przy udziale*:

- poszkodowanego:

.....

- przedstawiciela dzierżawcy/zarządcy obwodu łowieckiego*:

.....

- przedstawiciela izby rolniczej:

.....

- przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego:

.....

Przeprowadził szacowanie ostateczne uszkodzonej uprawy/ płodu rolnego* i stwierdził, co następuje:

1) Data zgłoszenia terminu zbioru plonu na dzień

- 2) Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę**:
.....
- 3) Rodzaj uprawy/płodu rolnego*:
.....
- 4) Stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego* stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego wraz z uzasadnieniem oceny stanu i jakości uprawy/płodu rolnego*:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
- 5) Obszar całej uprawy (ha)/szacunkowa masa zgromadzonego płodu rolnego (dt)*
.....
- 6) Obszar uprawy, która została uszkodzona/szacunkowa masa uszkodzonego płodu rolnego (dt)*
.....
- 7) Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%):
.....
- 8) Powierzchnia zredukowana (pozycja 6 x 7) (ha):
.....
- 9) Plon (dt) z 1 ha:
.....
- 10) Rozmiar szkody (pozycja 8 x 9):
.....
.....
- 11) Cena rynkowa/skupu/przeliczona w oparciu o przeliczniki jednostek zbożowych* na 1 dt plonu:
.....
- 12) Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł):
.....
- 13) Sposób doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąki/pastwiska* do stanu pierwotnego***:
.....
.....
.....

Informacja o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach:

.....

Treść zastrzeżeń:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(data i podpis poszkodowanego)

.....
(data i podpis szacującego)

.....
(data i podpis dzierżawcy/zarządcy obwodu łowieckiego*)

.....
(data i podpis przedstawiciela izby rolniczej)

.....
(data i podpis przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego)

Załączniki:

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy,

-

-

-

* *niewłaściwe skreślić*

** *pominąć, gdy szkoda powstała przy wykonywaniu polowania*

*** *wypełnić w przypadku szkód na łąkach lub pastwiskach*